

מסורת הש"ס

(א) רש"ל מ"ז, ג) [מספתא פי"ג הי"ג ע"ש לעיל ג:]; (ג) [במוס' פי"ג הי"ג אחת להדיא ר' יוסף אומר אס היי שטס וכו' א:] (ד) עי' מג"א סי קט, (ס) גדה כב: [וימלא ב: יבמות פ': טור ה, מכות יג: הרויט ט: מנחות מה: כסורות לב, חולין פה:]; (ו) [פסחים נה: מ"ק יג, כתובי' סא, גדרים 5: מנחות 65: חולין קלג:]; (ז) [גליטא, ח] [שמות כא:]; (ט) [במדבר לה:]; (י) [גס] (כ) [מלרע פשה:]; (יג) [גלי גורם] רש"ל ובה הכהן הס"ד [ואח"כ מ"ה היא שיהי סי:]; (טו) [ג"ל קדמה]; (ז) [נושע' מוס' יומא סו, ד"ה ויטען וכו'];

תורה אור השלם

- ראו פי' ב' דתן לבם השבת על פ' הוא נתן לבם ביום הששי [בן יקום] שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי;

שמות טו כט ומדחת מחוץ לעיר את פאת בקעה אלפים באקה ואת פאת גבב אלפים באקה ואת פאת ים אלפים באקה ואת פאת צפון אלפים באקה והעיר בתוך זה ויהיה להם מגרשי הערים;

במדבר לה א
מגרשי הערים אשר נתתו ללויים מקרי העיר והוציאו אלף אמה סביב:

4. ושב הבתן ביום השביעי והגה וזהה פשה וזהה בקרת הבית: ויקרא יד לט 5. וקא הבתן ויקרא וזהה פשה והגה בבית צרעת ממארת הוא בבית טמא ויקרא יד מד הוא:

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושב הכהן וכו' מ"ל וכל הכהן וראיה והס: (ג) ת"ח סה כו גבוה עשרה ורחב ארבעה דרגי נמי בארבעה על ארבעה וכו' כלל העמיד האלכסון העמוד ממורה למערב ומלפניו סה 1)

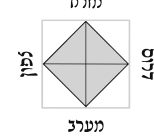
מוסף רש"י

נימוקי עמו, עמומי ואלויתיו עמו (ב"ב כד:) עמוי רלויתיו מביא לו בכל מקום, ממש גיטין (סו.) מי שזמן על חמשים חוה שחמו של ר' יוסי (לעיר ד:); או: פירושו עמו, למת טעם לכל דבריו, שהיה מיישב את דבריו (גיטין סו.) או: טעמו, שהיה מביא טעם לדבריו כל שעה (בבבוצ דז.). אל יצא איש ממקומו אלו אלפים אמה. של חמס שבת, ולא מתוורע' שאין מחומין אלא מדברי סופרים ועיקרו של מקרא

על לוקיץ הנה נלמא (שמות סו כס.), זו היא שיבה זו היא ביאה. לזון גורא שיה זה מזה (יבמות ב:) מכות יג:) כלומר ילפינן גורא שיה משיבה לציה כמו דעוו תרייבה שיה או תרייבה ביה (נדה כב:) דלע"ג דלא דעו קראי להדי, כיון דתרייבו כניאל כהן משמתי דיינינן כהו גו"ש (יבמות יד:) בדיק לן. מנסה אומנו אס נדע להשיב (חולין קלג:).

דכתיב בהו זה יהיה לכם מגרשי הערים. כלומר לזה אחת נותן פיאות ועושה אותן מרובעות ואי אחת נותן פיאות ושלשה חומשי באלכסונו, הלכך ד' אמות שאמרו חכמים הן חמש אמות ושלשה חומשי אמה. וכן למידת ד' אלפים אמה תחום שבת. אמר רב אחא בר יעקב המעביר ארבע בירשות הריבם אינו חייב עד שיעביר ארבע אמות ואלכסונו שהן שש אמות פחות שני חומשינן. אמר רב פפא בדיק לן רבא (עמוד) [ברשות הריבם גבוה י' ורחב ד' מי בעינן הן ואלכסונו אי לא, ואמר לן לאו היינו דתני רב חנינא כזה יהיו כל שובתי שבת. מתני' זה שאמרו העני מערב ברגליו ר' מאיר אומר אין לנו אלא העני. ר' יהודי אומר אחד עני ואחד עשיר. לא אמרו מערבין אלא להקל על העשיר כו'. אמר רב נחמן מחלוקת במקומו

(1)

והוא דכי רהיט מטי. הא דקתני מתני' דאס סייס קנה שציתה צעיקרו הוא דכי הוה רהיט מטי התם קודם שמתשך התם מהניא למירה ואי קני התם מצי למיזל לציתו בנחת: **חשכה לו.** לילך עד ציתו אפילו במרוכה אבל לעיקרו הוה מטי במרוכה אי הוה רהיט: **מסגי קני.**

הולך מעט מעט: דפזיל אחוה.

אילן אחר היה נסמך עליו: דפריק **מריה מברגא.** טוען פירות הרבה ומוכרין ופורע מהן המס: **לא ידענא ליה.** איני מכיר אותו אילן: **מוסר שביסמו למכיר.** אומר שציתמי עמך: **ולא היא.** הא דאמר ליה משמיה דר' יוסי ליתא דלא תניא ליה בשם ר' יוסי אלא סתמא תניא ליה לעיל [ג:]: **ומשום הכי אמרה בשם רבי יוסי כי היכי דליקבלה מיניה:** ה"ג ולא היא **לא תניא ליה דדר' יוסי: נימוקו עמו.**

טעמו. במסכת גיטין (דף סו.) מונה שצחן של חכמים ואמר ר"י נימוקו עמו. ניס וקו דכר ישר כקו המשקולת: **אלו ד' אמות.** ליואל חוץ לחמס: **מקום ממקום ומקום מניסה.** פסוק שנאמר בו מקום ולא נאמר בו ניסה **דנין אותו מפסוק אחר שנאמר בו מקום וניסה כגון אל יאל איש ממקומו דנין מושמתי לך מקום אשר ינוס שמהי** מה להלן כתיב ניסה אשר ינוס אף מקרא דאל יאל איש ממקומו מרבי ציה ניסה והוי כמאן דכתיב ציה ניסה והדר דנין ניסה מניסה וניסה מנבול כלומר דנין ניסה זו שלא נאמר בו גבול מניסה שנאמר בו גבול דכתיבי¹ מנבול עיר מלקטנו אשר ינוס ומרבינן נמי בצליך ניסה דלא יאל איש ממקומו כאליו כתיב ציה ניסה והדר דנין גבול מנבול וגבול מחוץ דנין גבול זה שלא נאמר בו חוץ מנבול שנאמר בו חוץ שנאמר² ומלא אותו גואל הסם מחוץ לגבול ומרבינן חוץ מגו"ש להאי גבול דאל יאל איש ממקומו והדר דנין האי חוץ מחוץ דומדומס מחוץ לעיר דכתיבי ציה אלפים בצמה: **ושב הכהן וכל הכהן.** בתורת הכהנים³ שגויה בנגעי צמים. בשבוע של הסגר ראשון כתיב [ויקרא יד] ושב הכהן ציוס השביעי וראה והנה פשה הנגע בקירות הבית

וכתיב בתריה וחללו את האבנים ואת הבית יקציעו יקציעו צמית יקלף עפר הבית סביב הקיר ועפר אחר יקח וטח את הבית וכתיב [שם] ואס ישוב הנגע ופרח צמית וגו' ונתן את הבית ותניא ופרח יכול לא יאל טמא עד שיחזור ויפשה ת"ל לרעת ממארת [שם] לרעת ממארת [שם יג] לג"ש מה לרעת ממארת האמורה בצגדים טימא את החוזר אע"פ שאינו פושה אף לרעת ממארת האמורה להם בסוף שבע אף שיה האמורה כלן בסוף שבע למדנו שנתן בו ציוס יאל טמא נאמר ואס ישוב הנגע ונאמר שבת הכהן מה שיה הכהן נאמר שבת הכהן וקווא וטח ונתן שבע אלא בפושה בשבוע של לו שבע אחר החליצה וקיעה וטיחה אס חוזר הנגע נותא ואס לא חוזר מטהרו אין לי אלא חולץ וקווא וטח ונתן שבע אלא בפושה בשבוע של הסגר ראשון מניין לנגע שעמד צעיניו בראשון שלא פשה והכהן לא חלץ ולא קצה ולא טח והמתין שבע שני ופשה בשבוע שני מניין שהוא חולץ וקווא וטח ונתן לו שבע ואינו נותא מיד ת"ל [שם יד] וכל הכהן⁴ והנה פשה וגו' ואע"ג דהאי קרא בתריה דאס ישוב הנגע כתיב דמשמע דבנגע החוזר קאי מפקינן ליה התם מהאי משמעות ומרבינן נתימא לנגע החוזר ואע"פ שלא פשה והאי וכל הכהן וראה והנה פשה דמשמע דצעי פשוין מוקמינן ליה בנגע שעמד בראשון ופשה בשני ואע"ג דכתיב נתימא בתריה יליף צג"ש נאמר כהן בפשה בשני וכל הכהן ונאמר בפשה בראשון ושב הכהן⁵ היא שיה היא ציאה כלומר זו כזו מה להלן חולץ וקווא וטח ונתן אף כהן חולץ וקווא וטח ונתן לו שבע ואס חוזר שוב צעי נתימא. אלמא אע"ג דלאו שיה היא כיון דשיצה וציאה חדא מילתא היא דתרייבה משמע שבה מצינו לצית המנוגע דיינינן גזירה שוה מינייהו: **אי איה ליה ג"ש.** דמקום מניסה וחוץ מחוץ כדאמר לעיל: **פיאות קציע.** דכתיב פאת⁶ יגבז ופאת משמע מרובע: **הן ואלכסונו.** ד"א וכו' חומשי אמה דאמרן כזה יהיו כל שובתי שבת פיאות תן להן וגבי העברה ליכא למיתב פיאות אלא כי האי גוונא שנותנין להן שיעור אלכסונו דהא ליכא למימר כזה רבוע ועיגול: **בדיק לן.** מנסה אותנו: **מי צעינן הן ואלכסונו.** שיהא רחב ד' צריצוע שתוכל למלאו בו אלכסון דדצר עגול אין לו אלכסון: **מתלוסם במקומי גרסינן ציו"ד.** מחלוקת דר' מאיר ור' יהודה דקא שרי ר' יהודה אפילו לעשיר לערב ברגליו בלאומר שציתמי במקומי. וזה שאמרו דמתני' לקמן [ע"צ] מפרש אהיכא קאי אי אמכיר אילן דקתני דאמר שציתמי במקום פלוג או אאינו צקי דקתני דאמר שציתמי במקומי:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

בוזה יהו כל שובתי שבת. פ"ה דגבי העברה ליכא למיתב פיאות אלא כה"ג שנותנין שיעור אלכסון דהא ליכא למימר בהן ריצוע ועיגול ור' שמואל מפרש שמרביעין ד' אמות ברשות הרבים צריצוע עולם ואס מעביר או זורק ממזרח למערב או מלפון לדרוס חייב

דצ"א לחודהי ואס לאלכסונו של עולם אינו חייב עד שירוק או יעביר ד"א ואלכסונו ועמוד נמי צרה"ר גבוה י'^(א) ורחב ד' דצעינן נמי ד' על ד' מרובעים היינו כשמעמיד אלכסון העמוד לאלכסון העולם אבל העמיד האלכסון ממזרח למערב ומלפון לדרוס לא סגי צד' על ד' מרובעות ועיר עגולה נמי אמרינן צביד מעבדין (לקמן דף טו.) דמריבשה צריצוע עולם ור"מ מפרש דלכל צד נותנין האלכסון צוריקה ובהעברה ובתחום שבת ועמוד נמי לרץ שיהא צו ששה פחות צ' חומשין והא דמוכיר בכל דוכמא ד' אמות היינו משום דנפיק מינייהו האלכסון וכוורת דפ"ק דשבת (ד' טו.) שהיא עגולה ואין לה אלכסון נקט רמבם ו' דלי הוה נקט ד' הוה משמע דלא צעי אלכסון וז"ל דפיאות דשבת ילפינן מערי הלויס והתם אין נותנין פיאות אלא לפיאות העולם כדמוכח צביד מעבדין (לקמן דף טו.) דקאמר נמלא מגרש צריע ט': ואהיכא

מחוץ לעיר את פאת קרמה אלפים באמה וגו' ונילף³ מקיר העיר וחוצה אלף אמה דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מחוצה ומאי נפקא מינה⁴ הא תנא דבי רבי ישמעאל⁴ ושב הכהן⁵ ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא מידי דרמי ליה אבל היכא דאיכא מידי דרמי ליה מרמי ליה ילפינן: אלפים אמה עגולות: ורבי חנינא בן אנטיגנוס מה נפשך אי אית ליה ג"ש פיאות כתיבן אי לית ליה גזירה שוה אלפים אמה מנא ליה לעולם אית ליה גזירה שוה ושאני הכא דאמר קרא² זה יהיה להם מגרשי הערים לזה אתה נותן פיאות ואי אתה נותן פיאות לשובתי שבת ורבנן תני רב חנניה אומר כזה יהו כל שובתי שבת א"ר אחא בר יעקב י' המעביר ד"א ברה"ר אינו חייב עד שמעביר הן ואלכסונו א"ר פפא¹ בדיק לן רבא עמוד ברשות הרבים גבוה י' ורוחב ד' צריך הן ואלכסונו או לא ואמרינן ליה לאו היינו דרב חנניה דתניא רב חנניה אומר כזה יהו כל שובתי שבת: וזה הוא שאמרו העני מערב ברגליו אמר ר' מאיר אנו אין לנו אלא עני וכו': אמר רב נחמן מחלוקת במקומי דר"מ סבר עיקר עירוב בפת עני

וכתיב בתריה וחללו את האבנים ואת הבית יקציעו ועפר אחר יקח וטח את הבית וכתיב [שם] ואס ישוב הנגע ופרח צמית וגו' ונתן את הבית ותניא ופרח יכול לא יאל טמא עד שיחזור ויפשה ת"ל לרעת ממארת [שם] לרעת ממארת [שם יג] לג"ש מה לרעת ממארת האמורה בצמית טימא את החוזר אע"פ שאינו פושה יכול חוזר ופרח בו ציוס יאל טמא נאמר ואס ישוב הנגע ונאמר שבת הכהן מה שיה הכהן נאמר שבת הכהן וקווא וטח ונתן שבע אלא בפושה בשבוע של לו שבע אחר החליצה וקיעה וטיחה אס חוזר הנגע נותא ואס לא חוזר מטהרו אין לי אלא חולץ וקווא וטח ונתן שבע אלא בפושה בשבוע של הסגר ראשון מניין לנגע שעמד צעיניו בראשון שלא פשה והכהן לא חלץ ולא קצה ולא טח והמתין שבע שני ופשה בשבוע שני מניין שהוא חולץ וקווא וטח ונתן לו שבע ואינו נותא מיד ת"ל [שם יד] וכל הכהן⁶ והנה פשה וגו' ואע"ג דהאי קרא בתריה דאס ישוב הנגע כתיב דמשמע דבנגע החוזר קאי מפקינן ליה התם מהאי משמעות ומרבינן נתימא לנגע החוזר ואע"פ שלא פשה והאי וכל הכהן וראה והנה פשה דמשמע דצעי פשוין מוקמינן ליה בנגע שעמד בראשון ופשה בשני ואע"ג דכתיב נתימא בתריה יליף צג"ש נאמר כהן בפשה בשני וכל הכהן ונאמר בפשה בראשון ושב הכהן⁷ היא שיה היא ציאה כלומר זו כזו מה להלן חולץ וקווא וטח ונתן אף כהן חולץ וקווא וטח ונתן לו שבע ואס חוזר שוב צעי נתימא. אלמא אע"ג דלאו שיה היא כיון דשיצה וציאה חדא מילתא היא דתרייבה משמע שבה מצינו לצית המנוגע דיינינן גזירה שוה מינייהו: **אי איה ליה ג"ש.** דמקום מניסה וחוץ מחוץ כדאמר לעיל: **פיאות קציע.** דכתיב פאת⁸ יגבז ופאת משמע מרובע: **הן ואלכסונו.** ד"א וכו' חומשי אמה דאמרן כזה יהיו כל שובתי שבת פיאות תן להן וגבי העברה ליכא למיתב פיאות אלא כי האי גוונא שנותנין להן שיעור אלכסונו דהא ליכא למימר כזה רבוע ועיגול: **בדיק לן.** מנסה אותנו: **מי צעינן הן ואלכסונו.** שיהא רחב ד' צריצוע שתוכל למלאו בו אלכסון דדצר עגול אין לו אלכסון: **מתלוסם במקומי גרסינן ציו"ד.** מחלוקת דר' מאיר ור' יהודה דקא שרי ר' יהודה אפילו לעשיר לערב ברגליו בלאומר שציתמי במקומי. וזה שאמרו דמתני' לקמן [ע"צ] מפרש אהיכא קאי אי אמכיר אילן דקתני דאמר שציתמי במקום פלוג או אאינו צקי דקתני דאמר שציתמי במקומי:

עני

אלף אמה סביב. ורחינן דנין מחוץ ממחוץ ואין דנין מחוץ ממחוצה. אקשינן על ר' חנינא בן אנטיגנוס דתני במתני' אלפים אמה לכל רוח עגולות. מה נפשך אי בנזירה שוה גמר להני אלפים אמה, מרובעות הוה ליה למימר דהא בקרא פאת כתיבי. פי' פאת קרמה ופאת גבב ופאת ים ופאת צפון ולא משכחת לה פיאות אלא (בקובע) (במורובען). ואי לא גמיר גזירה [שוה] אלפים תחום שבת מנא ליה. ופרקינן לעולם גמיר גזירה שוה ושאני מגרשי עיר הלויס

היינו דתני רב חנינא כזה יהיו כל שובתי שבת. מתני' זה שאמרו העני מערב ברגליו ר' מאיר אומר אין לנו אלא העני. ר' יהודי אומר אחד עני ואחד עשיר. לא אמרו מערבין אלא להקל על העשיר כו'. אמר רב נחמן מחלוקת במקומו

נא.

עין משפט ונר מצוה

סד א מיי פ"ו מהל' עירובין הלכה ג סמג
עשין דרבנן א טו"ע א"ח
סי סט ספיף יא:
ב [וטו"ע א"ח סי' שז ספי' א:]:
ג [וטו"ע א"ח סי' שז ספי' א:]:
דה ד מיי פ"יז מהל' שבת הלכה יח סמג
לחין סין טור ש"ע א"ח סי' שטט ספיף ב:
ע

רבינו חננאל

אמר רבה והוא כי רהיט מטי תותי האילן קודם שקדש היום. והאי דקתני והיה ירא שמת תחשך, אבל לאילן מצוי אויל אי נמי כי מסגי קליל קליל אבל אי רהיט מטי, פיי דקלא דסבילא, דקל נפל על דקל אחר, והיה עומסו והיה נקרא דקלא דסביל אחוה. דקלא דפריי מריה, היה דקל גדול והיה עושה פירות הרבה והיה בעליו מוכרם ופורע המס שעליו. והיה נקרא דיקלא דפריי מריה. כלומר פורה בעליו מן המס שעליו. הא דא"ל רבה לרב יוסף משום דר' יוסי, תניא ר' יוסי או' [ואם הוין שנים אחד מכיר אילן או גדר או מקום, והואדו אינו [מכיר], מוכר שבייתו למכיר, והמכיר אומר תהא שבייתונו במקום פלוני. זו הברייאא לא שנאה ר' יוסי אלא אמר רבה משום דר' יוסי כדי שיקבלוהו ממנו רב יוסף, משום דר' יוסי נימוקו עמו, מתני', אם אינו מכיר או אם אינו בקי בהלכות כו'. הני אלפים אמה היכא כתיבן. דתניא שבו איש תחתיו אילו ארבע אמות. אל יצא ממקומו אילו אלפים אמה. מנ' לן אמר רב חסידא למדנו מקום ממקום כתיב הכא אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, וכתיב התם ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה, מה זה מקום שיש בו ניסה, אף זה מקום (אילן) יש בו כחוב) [הוין כמו שכתבו בון ניסה. וילפינן ניסה מניסה כתיב הכא ניסה וכתיב התם ואם יצא איש מן גבול עיר מקלטו אשר ינוס שמה, מה ניסה זו יש בה גבול אף ניסה זו יש בה גבול. ויליף גבול מגבול, כתיב הכא גבול, וכתיב התם ושמתי אותו גואל הדם מחוץ לגבול עיר מקלטו, ויליף מחוץ ממחוץ, ומדות מחוץ לעיר את פאת קרמה אלפים באמה ואת גבב אלפים באמה גבב אלפים באמה וגו'. ואקשינן אריליף מחוץ ממחוץ באלפים, נילף מחוץ מחוצה אלף אמה סביב, שנא' מקיר העיר וחוצה